

Краток документ за застапување

ОПШТИНА ЧАИР

**ПРЕДИЗВИЦИ И МОЖНИ РЕШЕНИЈА ЗА ПРОБЛЕМИТЕ СО КОИ
СЕ СООЧУВААТ РОМИТЕ**

АВТОРИ:

Алберт Мемети

Надире Реџеши

Вовед

Според пописот, бројката на Ромите во Општината изнесува 3.500 но според проценките на локалните НВО оваа бројка е поголема. Најголем број на Роми живеат во Топаана каде што според проценките на локалните НВО (Сумнал) околу 4500-5000 граѓани се од Ромската национална припадност.¹ Голем број на Ромски семејства во Општината се соочуваат со проблеми од областа на домувањето што веќе долго време е позната карактеристика на Општина Чаир. Иако во последните години во делот каде што живее Ромското население направени се повеќе инфраструктурни зафати, инсталирани водоводни и канализациски мрежи, уредувани тротоари и слично, сепак долготрајниот процес на транзиција на општеството предизвика осиромашување на најголем број граѓани. Ромите како најранлива група се најмногу зафатени од ваквиот бран на осиромашување.

Анализа на проблемите

Во извештајот „Заедницата на Роми во Република Македонија – состојби и предизвици во домувањето и здравството“ е истакнато дека: „Ромските семејства многу често живеат во лошо градени супстандардни домови, во кои нема соодветен довод на вода за пиење и санитација; домовите на ромските семејства се мали, планирани за извршување и обезбедување на основните потреби, со животен простор од помалку од 5 квадратни метри по член на семејството кај повеќе од 50 % од населението. Дури 77 % од семејствата имаат санитарен јазол (или полски клозет) во дворот, а 58 % користат чешма за вода надвор од домот; и натаму речиси 10 % од ромското население нема никаков довод на вода за пиење и за дневна хигиена, а се проценува и дека околу 50 % од овие семејства немаат соодветно

ЛИЧНА КАРТА НА ОПШТИНАТА

Општина Чаир е една од помалите општини под составот на Град Скопје, лоцирана на 2км оддалеченост од центарот на градот. Со вкупна површина од 3.52 км² Општина Чаир граничи со општините Бутел, Центар, и Гази Баба. Според податоците од последниот попис на населението во 2002 година, во Општина Чаир има 17.107 домаќинства со 64.773 жители, од кои 32.374 се мажи, а 32.399 се жени. Општина Чаир се вбројува во општините со висока стапка на наталитет и природен прираст во Република Македонија. Најголем дел од населението во Општина Чаир се Албанците со 57% , потоа Македонците со 24.7%, Турците со 6.9%, Ромите со 4.7%, Бошњациите со 4.5% и другите со помал процент.

¹ Habitat for Humanity Macedonia, “Почетна Студија за Домување на Ромите во Општина Чаир” Линк: http://www.merc.org.mk/Files/Write/Documents/04782/mk/Domuvanje_Chair_HABITAT.pdf

решение за одвод на отпадните комунални води од нивните домови“.²

Ромското население во општина Чаир е највеќе населено во населбата Топаана и Тенеќе Маало. Живеалиштата на ромските семејства во овие две места се неплански изградени со непрописна инфраструктура, лош пристап од еден до друг објект, отворени атмосферски канали без вода, струја и канализациона мрежа. Исто така овие две места каде што живее ромското население нема улично осветлување. Локалната власт за сега сеуште нема превземено драстични мерки за промена на ваквата состојба.

Регулирање на домувањето на Ромите во општина Чаир е можно преку легализација на бесправно изградените објекти и оваа мерка е една од клучните за решавање на прашањето за домување. Според Хабитат Македонија по изгласувањето на Законот за легализација на бесправно изградени објекти, Ромите од Топаана во рамки на проектот кој што бил спроведуван од организацијата, околу 106 семејства поднеле барања за легализација.

Според истражувањето³ на Хабитат спроведен во почетокот на 2017та година со примерок од 736 испитаници Роми се изјасниле дека 96% од нив живеат во куќи, 2% во стан и 2% во привремено живеалиште. Најчесто домовите во населба Топаана се со површина од околу 50м², но постојат и домови кои се поголеми и се со површина од 100 м². Според анкетата најпроблематични простории од домовите им се тоалетите и бањите бидејќи една третина од испитаници одговориле дека тоалетите односно бањите не се внатре во нивните домови туку се надвор од куќата. Ромите ова оваа населба се соочуваат со проблем во канализационата мрежа, имено еден дел од населбата има таква мрежа и истата е поставено со само-финансирање, граѓаните сами собирале средства за да се направи ваква мрежа. Сепак одредени делови немаат канализациона мрежа и поради тоа на места има отворени атмосферски канали кои поминуваат низ населбата и се небезбедни особено за децата.

Дополнителен проблем во населбите е уличното осветлување, изградбата на тротоари паркови и зеленило. Ромите од Топаана исто така се соочуваат и со проблемот со собирање на смет, имено екипите на ЈКП не секогаш го собираат сметот од улиците. Поради неажурноста на екипите, во Топаана на одредени места се собираат купишта смет кои прераснуваат во мали депонии и потоа истите се палат.

² Заседницата на Роми во Република Македонија – Состојби и предизвици во домувањето и здравството, Милевска-Костова Неда, Еминова Ениса, 2008,

³ Ибид,

Заклучок

Ромите кои живеат во населбата Топаана и Тенеке Маало се соочуваат со сериозни проблеми во делот на домување и инфраструктура. Населбите се неплански и густо изградени со објекти поврзани една до друга. Околу живеалиштата особено оние коишто живеат на самиот пат немаат прописна инфраструктура односно нема тротоари каде што пешаците може слободно да се движат, истите мора да се движат на самата улица која е доста фреквентна со возила особено за време на летниот период. Безбедноста на децата Роми во овие населби е исто така доведена во ризик бидејќи во и околу населбите нема зелени површини и места за одмор и рекреација каде што децата би можеле да го поминуваат своето слободно време. Дополнителен проблем како што беше напоменато е не постоењето на осветлување во улиците, и недостатокот на канализациона мрежа. Во населбата постојат канали коишто не се заштитени и поради недостаток на осветлување постои сериозен ризик лицата коишто се движат по улицата да паднат во овие незаштитени канали.

Препораки

1. Општинските власти треба да го реализираат ДУП-от кој е донесен во 2007, иако е тешко истиот да се реализира бидејќи е донесен пред десет години. Во спротивно треба да подготват нов ДУП кој ќе одговара на потребите на Ромите и истиот ќе ги реши проблемите со кои се соочува заедницата во оваа населба.
2. Општината да одвои средства од локалниот буџет за изградба на канализациона мрежа. Доколку нема финансиска можност да ја финансира канализационата мрежа со сто проценти, властите со предлог проект може да аплицираат за странски донации.
3. Општината во соработка со ЕВН треба да постави осветлување во сите улици во населбата, бидејќи тоа е обврска на општинските власти, но и на ЕВН како дистрибутер на електрична енергија и надлежна институција која треба да се грижи за осветлување на улиците.
4. Општината во соработка со ЈКП редовно да го собираат сметот и почесто да ги чистат улиците. Доколку не го чистат сметот, ќе се претворат мали депонии коишто негативно ќе влијаат врз самата заедница но исто така малите депонии ќе допринесат за дополнителен трошок на ЈКП за чистење на истите бидејќи за целосно отстранување на мини депониите ќе треба да се ангажира дополнителна механизација.

5. НВО секторот во населба Топаана да ја подигне свеста кај локалното население за последиците од фрлање на отпад во самите улици односно на недозволените места.
6. - Изградба на зелени површини околу населбата но исто така на истата површина да се изградат спортски терени и реквизити за рекреација.

Библиографија

- Државен Завод за Статистика, “Статистички Годишник на Р.Македонија- Население 2013, Т-03.01.7: Попис 2012 Вкупно Население во Р.Македонија според припадноста на етничка заедница по општини”
- Habitat for Humanity Macedonia, “ Почетна Студија за Домување на Ромите во Општина Чаир”